

הלכות תפלה קג"קד

שה

ובל זה כשאנו יכול להעמיד עצמו אבל אם יכול הייב להעמיד עצמו^י ככל מה דאפשר שלא להפיה בתפלה ואין בזה משום כל תשקצו^י ואפילו אם נצרך לנקבו יעמיד עצמו כמ"ש בס"י צ"ב י"ז:

ג. המתעטש בתפלתו^י מלמטה אפילו הפחה מועטת שאינה משמעת קול^י סימן רע לו מלמעלה סימן יפה לו שכשם שעושים לו נחת רוח מלמטה^י שהעיטוש הוא נוח לאדם כך עושים לו נחת רוח מלמעלה למלאות שאלתו ובקשתו:

קד שלא להפסיק בתפלה וכו' ז' סעיפים:

א. לא יפסיק בתפלתו ואפילו מלך ישראל שואל בשלמו לא ישיבנו^י אבל מלך אומות הנוהג^י שיש לחוש שמא יהרגנו יפסיק וכו"מ אם אפשר לו לקרד^י דהיינו שיאמר תחלת כל ברכה וסופה קודם שיגיע אליו^י יקצר שלא יצטרך להפסיק.

או אם אפשר לו להטות מן הדרך יטה ולא יפסיק בדבורו וכן אם היה מתפלל בדרך ובאה בהמה או קרן כנגדו יטה מן הדרך ולא יפסיק בדיבור אבל בענין אחר אין לו לצאת ממקומו עד שיגמור תפלתו אלא א"כ הוא בתחנונים שאחר התפלה^י שאז מותר לו לעקור ממקומו ע"י כריעות והשתחויות^י (או לצורך אחר^י) אבל שלא לצורך לא יזוז ממקומו עד שיפסע ג' פסיעות לאחוריו^י כדרך שנפטרין מן המלך^י:

ב. ואפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק^י בדבור לומר לאחר להסיר מעליו הנחש^י אבל יכול ללך למקום אחר כדי שיפול הנחש מרגלו^י שלא מצינו הליכה שנקראת הפסקה בשום מקום באמצע עשיית המצוה^י אלא שבתפלה הואיל ועומד לפני המלך אין לזוז ממקומו שלא לצורך^י עד לאחר התפלה שיפטר מלפני המלך בנ' פסיעות לאחוריו כמו שנתבאר^י אבל לצורך כזה מותר אפילו באמצע ברכות י"ח^י.

במה דברים אמורים בנחש שרוב הפעם אינו נושך^י אבל עקרב^י שהוא מועד לעקוץ

מ"ב ב"ל. סי' תרכ"א סי"ב.
 ח. ש"ע שם (עפ"י תוס' ברכות לא, א ד"ה ומוצא בשם הר"ר יוסף, רא"ש שם. מור).
 ט. ח"א סי' ב.
 י. ראה סוף סעיף הבא וש"נ. וראה מ"מ עיונים.
 יא. ראה בסעיף הבא. סי' קכ"ב ס"א.
 יב. ראה בסעיף הבא. ולקמן סי' קכ"ג וש"נ.
 יג. במשנה שם ברכות ל, ב. מור וש"ע ס"ג.
 יד. לבוש ס"ג. ב"ה. עטרת זקנים אות ג. עפ"י הרב רבינו יונה ברכות שם (כא, א ד"ה ואפילו).
 טו. הרב רבינו יונה שם. רמ"א ס"ג. מ"א ס"ג.
 טז. ח"א סי' ח ס"ק ה. וראה גם לעיל סי' ח סכ"ב וש"נ. ושם בקו"א ס"ק ה, שיש לו דין של הפסק הליכה באמצע מצוה. ולא הוי הפסק (כדלקמן סי' תקפ"ב). והיינו אפילו מבית לבית כרעלם ס"ז צ סכ"ה.
 ז. ח"א ס"ק ב"ג.
 יח. בסעיף הקודם וש"נ.
 יט. ראה לעיל בסעיף הקודם. סי' צ ספ"ה. סי' קג ס"ב. לקמן סי' קכ"ב ס"א. סי' קכ"ד סוף ס"ה.
 כ. רמב"ם בפה"מ והיינו עובדיה בתנוורא. פ"ה ברכות מ"א. פירוש ח"י. וראה לקמן סי' תל"ג ס"ל.
 כא. רב ששת ברכות לג, א ויש"ל. רמב"ם בפה"מ סי' ש"ב. וראה רמב"ם פ"ז מהל' תפלה ה"פ. מור וש"ע ס"ג.

יד. ב"י (ד"ה ומ"ש בקש). ח"א ס"ק ד. וראה תרומת הרש"ש שם. לבוש סוף ס"ב.
 טז. וז"ל בספרו (התנחת בית הכנסת). ד"ה ולא ישהה. טז. ס"ב וש"נ.
 ז. ברייתא וגמ' שם ברכות כה, ב. מור וש"ע ס"ג.
 יח. ח"א ס"ק ג.
 יט. רב המונוה ברכות שם ויש"ל ד"ה כשם וד"ה כך. מור ולבוש ס"ג.
 סימן קד
 א. חזנה ברכות ג, ב. רמב"ם פ"ז מהל' תפלה ה"פ. מור וש"ע ס"א.
 ב. רב יוסף שם לג, ב. מור וש"ע שם.
 ג. רש"י ברכות שם ד"ה אבל. רמב"ם שם. מ"א ס"ק א.
 ד. וראה בסעיף הבא וש"נ.
 ה. גמרא שם.
 ו. הרב רבינו יונה שם וה"א"ש פ"ה ברכות סי' יב שם. ועי' לקמן סי' קר' ס"ה.
 ז. הרב רבינו יונה שם וה"א"ש פ"ה ברכות סי' יב מ"דושת"מ ברכות פ"ה ה"א. מור וש"ע ס"א"ב.
 ז. רמב"ם פ"ה ברכות סוף סי' ג. מור וש"ע ס"ב. וראה גם רש"א ברכות לא, א (ד"ה אדם). שו"ת ריב"ש סי' ש"ב. וראה לעיל סי' צד ס"ג. לקמן בהמשך הסי' סי' קכ"ב

הלכות תפלה קד

ולחמת פוסק אפילו ברבור¹² שאין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש¹³ ואפילו נחש אם רואה שהוא כעוס בנגדו וכו' להזיקו פוסק¹⁴ אפילו ברבור¹⁵:

ג. אם ראה שור בא כנגדו פוסק¹⁶ שמרחיקו משור תם חמשים אמה וממועד כמלא עיניו ואם שוורים שבמקום ההוא מוחקים שאינם מויקין אינו פוסק¹⁷ אלא א"כ ראה שור שהזיק כבר פעם אחת¹⁸:

ד. ככל מקום שפוסק אם שהה בהפסקתו מחמת אנסו¹⁹ כדי לגמור את כל התפלה מראשה לסופה חוזר לראש²⁰ כמו שנתבאר בסו"ה²¹ ומשערין לפי המתפלל²² כמו שנתבאר שם²³.

ואם לא שהה כל כך²⁴ חוזר לתחלת הברכה שפסק בה²⁵ אם פסק ברבור²⁶ באמצע איזו ברכה מ"ג ברכות אמצעיות אבל אם פסק בג' ראשונות חוזר לראש מפני שהן חשובות בכרחה אחת²⁷ ואם בג' אחרונות חוזר לרצה שהן חשובות ג"כ כאחת שג' ראשונות הן כעבד שמסדר שבה לפני רבו וג' אחרונות הן כעבד שקבל פרס מרבו ונטול רשות והולך לו²⁸.

כמו דברים אמורים כשפסק בדיבור מחמת אונס או בשוגג אבל אם שח במזיד חוזר לראש בכל ענין²⁹ (ועכשיו שרוב העולם אין נוהרין להשיח בברכות קריאת שמע³⁰ חשובים שגונים שאומר מותר שוגג הוא³¹).

ואפילו אם הפסיק ברבור מחמת אונס או בשוגג באמצע איזו ברכה (מהאמצעיות) ולא חזר לתחלת הברכה אלא למקום שפסק וגמר תפלתו ועקר רגליו³² צריך לחזור לראש התפלה לפי שאותה ברכה שהפסיק ברבור באמצעה אינה עולה לו וכאלו לא אמרה כלל וי"ח ברכות מעכבות זו את זו לענין שאם דילג אחת מהן ולא נזכר עד שעקר רגליו צריך לחזור לראש כמיש' בסימן קו"ט³³ (אבל מי שאינו יודע להתפלל כולו אלא מקצתן יאמר אותן שיודע ואינן מעכבות זו את זו כמו שיתבאר בס' תקצ"ג³⁴).

אבל אם הפסיק בין ברכה לברכה גומר תפלתו על הסדר אפילו לכתחלה³⁵ ואפילו שח במזיד (חזן מו' ראשונות וג' אחרונות שהן חשובות כאחת לכל דבר).

כב לבוש ס"ג. ביח.

כג מ"א ס"ק ד. וראה לעיל במעף הקודם. ס' צב ס"ב. וראה יבמות פב. א. לקמן ס' תג ס"ז. הלכות נזיק מנזן ס' תש"ג.

כד וירושלמי ברכות פ"ה מ"א. הובא בתוס' ברכות לג. א. ורא"ש ברכות פ"ה ס' יג. מור וש"ע שם.

כה ביח.

כו ד' יצחק ברכות שם. מור וש"ע סעף ד.

כז הרב רבינו יונה ברכות שם (כג. ב ד"ה מרחיקין). וראה רמב"ם פ"ו מהל' תפלה ה"ט. ש"ע שם.

כח ביח. עשרת הקנים ס"ק ד. אלי' וזוטא ס"ק ב.

כט מ"ז ס"ק ב.

ל רבינו עמשון מקצת בתוס' ברכות כב. ב ד"ה אלא. ורא"ש ברכות פ"ג ס' כג (ובי' מב).

לא מ"א תש"ג, ושם הובאה גם דעה נוספת. וראה גם לקמן ס' קפה ס"ה, ושם אף לענין ברכת המזון.

לב וירושלמי ברכות פ"ב ה"א. רש"י א"כ ברכות ג. ב. ש"ע ס'.

לג ויש"ג.

לד ש"ע ס"ה. מ"ז ס"ק ב.

לה תוס' ברכות לג. א. ורא"ש דברכות ס' יג (ומענין י"ח מ"א צ. א). מור וש"ע שם. וראה ערו"ל לקמן ס' קט

ס"ד תש"ג.

לו ש"ע ס"ג. וראה לקמן ס' קח ס"ח. ראה מ"מ וציונים. לו לבוש ס"ה. ברלקמן ס' קד ס"ח תש"ג.

לז ברכות לד. א ורש"י ד"ה ונפטר. ברלקמן ס' קיב תש"ג. לט ביח. מ"א ס"ק ג. אלי' וזוטא ס"ק ד. וראה לקמן ס' קיד ס"ט תש"ג. ס' קכח ס"ב.

מ משא"כ בק"ש. ולענין שח במזיד בברכת המזון ראה לקמן ס' קנב ס"א. ס' קפה ס"ה.

מא מ"א שם (עפ"י מבות ג. ב. מ"ז י"ד ס' צט ס"ק ב). ע"י בנותנס אחרון (דאגה לידעו).

מב מ"ז ס"ק ג.

מג ראה שם בס"ד.

מד מ"א תש"ג. וראה חקרי הלכות ח"ג ג. ב.

מה מ"ז שם.

הלכות תפלה קדושה

שז

(ו"א)¹⁰⁰ שאפילו שה במויד באמצע ברכה יש לו תקנה לחזור לתחלת אותה ברכה מיד אחר השיחה אלא שאם אחר השיחה חזר למקום שפסק וגמר תפלתו (או אפילו אותה ברכה ששה בה לברכה¹⁰¹) אע"פ שעדיין לא עקר רגליו שאם היה שוגג היה חוזר לתחלת הברכה ששה בה עכשיו שהוא מויד צריך לחזור לראש.

וכן הדין אם הויד ולא הוידר גבורות גשמים בתחית המתים¹⁰² או שאלה בברכת השנים¹⁰³ או של ראש חודש¹⁰⁴ וחולו של מועד¹⁰⁵ בעבודה:

ה אפילו לענות קדיש¹⁰⁶ וברכו וקדושה לא יפסק בתפלת י"ח¹⁰⁷ אלא ישתק ויכוין למה שאומר הש"ץ¹⁰⁸ ויהיה כעונה בפיו ששומע כעונה בכל מקום¹⁰⁹ ואע"כ אין בזה משום הפסק תפלה כיון שאינו מוציא בפיו וכשמגיע הש"ץ בקדיש ליתברך וישתבח חוזר הוא לתפלתו¹¹⁰:

ז היה עומד בתפלה וקראוהו לספר תורה אינו פוסק¹¹¹ אפילו להאזורים שבקריאת שמע פוסק ועולה לספר תורה¹¹² כמו שנתבאר בס' ס"ץ¹¹³:

ז אחר שסיים שמונה עשרה ברכות קודם אלהי נצור יכול לענות קדושה וקדיש וברכו¹¹⁴ כמו שיתבאר בס' קב"ב¹¹⁵:

קח דין המתפלל שתי תפלות ובו סעיף אחד:

א המתפלל ב' תפלות זו אחר זו¹¹⁶ כגון¹¹⁷ שחרית ומוסף או ששכח ולא התפלל וצריך להשלמה בזמן תפלה שלאחריה¹¹⁸ ומתפלל שתיים זו אחר זו צריך להמתין בין זו לזו כדי שתהא העתה מיושבת לערך דבריו בלשון תחנון¹¹⁹ דהיינו כדי הילוך ד' אמות¹²⁰ אפילו אינו רוצה לחזור למקומו אלא מתפלל שנית במקום שעומד שם¹²¹ כשפסק אחר תפלה הראשונה אבל לחזור למקומו אפילו אינו רוצה להתפלל שנית צריך להמתין כמו שיתבאר בס' קב"ב¹²²:

מז ט"ז שם. עולת תמיד ס"ק י"א.

מז מז' חמשון הכלל שבטור ושו"ע (בכל מקום) ס"י קיד ס"ז. וצ"ע. וע"י לקמן שם ס"ב.

מח מ"ח (לענין שונג) לקמן ס"י קד ס"ד. ע"י תהלה לודר ס"ק ג'.

מט ראה (לענין שונג) לקמן ס"י קז ס"ד.

נ ראה (לענין שונג) מור וש"ע ס"י תבב ס"א. לקמן ס"י קפח ס"ה.

נא ראה (לענין שונג) לקמן ס"י תג ס"ג.

נב גמ' ברכות (דכ) כא, ב מור וש"ע ס"ז. אפילו בשומע תפלה. ע"י אג"ק ח"ח ע"י שלמ.

נד בעל הלכות גדולות ברכות שם, הובא בהש"י סוכה לה, ב (ר"ה הוא אומר בריך). האשכול עמ' 31 בשם רב האי רבנו הגנאל הובא במור. וראה תוס' ברכות שם ד"ה ע"י. ד"ן סוכה שם. שו"ע ס"ה.

נה אף שאינו עונה אמן, כולקמן ס"י ריג ס"ד וש"ע. ראה לעיל ס"י ח ס"א וש"ע. וראה תהלה לודר ס"י טז ס"ק ג'.

נו הלכות גדולות שם. מ"א ס"ק ז.

נז וה"א ס"ז.

נח דרכי משה אות ב.

נט סעיף ו'.

ס ראב"ד ברכות ס"י מז ומ"ף ס"י סו. מור ס"י קכב. שו"ע ס"ח. אבל לא ידעו בשביל זה ועל הנסים (צ"צ האי"ח סק"ג).

סא ס"א ושם הובאו הדעות כזה, האם עונה קודם היו לרצון.

סימן קח

א דב הונא ורב חסדא ברכות ל, ב. מור וש"ע ס"א.

ב הש"י ותוס' ברכות שם ר"ה כמה. טור. לבוש. וראה מ"א ס"ק א.

ג כדלהלן ס"י קח.

ד רש"י שם ר"ה שתתהונן.

ה ירושלמי ברכות פ"ד ה"ג. הובא בחוסי' ברכות שם ר"ה כדי. ותר"י ברכות שם (כ, ב ר"ה כמה). מור וש"ע שם. וע"י לקמן ס"י קח ס"ה.

ו ח"א ס"ק ב. וראה לקמן ס"י קכב ס"ד.

ז סעיף ג וש"ע.